

Kopytníci

Luděk Čulík a Jiří Hrubý

Žirafí pláň na safari. (sj).

Významné odchovy

Mezi významná narození patří 5 impal, 4 gazely Thomsonovy, 7 nyal nížinných, 5 kudu malých, 2 kudu velcí, 2 buvolci běločelí, 3 štětkouni kamerunští, 1 hroch obojživelný, 1 hrošík liberijský, 2 adaxi, 6 antilop koňských, 11 antilop vraných, 7 buvolů kaferských, 1 chocholátka červená, 3 oryxi jihoafričtí, 6 pakoňů běloocasých, 4 vodušky jelenovité, 6 vodušek abok, 20 vodušek červených, 10 vodušek znamenanych, 2 zebry bezhřívé, 4 zebry Böhmovy, 1 zebra Grévyho a 1 zebra Hartmannové.

Nová zvířata v zoo

Během roku jsme dovezli: 0,4 antilopy skákavé ze Zoo Münster, 1,0 chocholátku červenou ze Zoo Wrocław, 1,0 osla somálského ze Zoo Stuttgart, 1,0 vodušku znamenanou ze Zoo Thoiry, 1,1 zebry bezhřívé ze Zoo Videbaek, 1,0 zebra Burchellovu ze Zoo Rostock, 1,0 zebra Hartmannové ze Zoo Tabernas, 1,0 žirafu Rothschildovu ze Zoo Plzeň, 1,0 žirafu síťovanou ze Zoo Odense.

Nosorožci

Tento rok byl o něco klidnější než ty předešlé a my jsme se hlavně soustředili na chovatelskou práci. V případě nosorožců dvourohých to bylo zapojení do chovu nového samce Embu, který k nám na podzim 2020 dorazil z Chesteru. První dvě

samice, které jsme se s ním pokoušeli spojit, byly Maisha a Etosha. Spojování i vzhledem k mladému věku samce šlo dobře a rychle, a tak návštěvníci zanedlouho mohli tuto trojici sledovat ve výběhu. Počáteční úspěch byl však jen dočasný, a to i přes velmi brzké páření se samicí Maishou. Samice Etosha vůbec do říje nepřišla a po určité době mezi ní a Embu začalo docházet k drsným šarvátkám. Toto vyvrcholilo v průběhu léta. Ze strany Etoshy to přešlo k averzi vůči Embu a zvířata již nemohla být spojována, což nás donutilo přehodnotit naše plány. Ani u samice Maishy nic neprobíhalo bez obtíží. Byla samcem pářena několikrát, ale ani před koncem roku jsme ji nemohli s jistotou prohlásit za březí. Navíc na podzim již po několikáté onemocněla kolikou, kterou se nám podařilo díky velkému úsilí všech zúčastněných vyléčit. Úspěšnější jsme byli v případě samice Evy, která zabřezla. Její porod očekáváme počátkem roku 2022. Dále jsme po dohodě s koordinátorem chovu poprvé do chovu zařadili i samici Molly. Ta ještě žádné zkušenosti se samci neměla, čemuž i průběh spojování se samcem Davu odpovídal. Nakonec však byla několikrát pářena a věříme, že se brzy potvrdí její březost. Poprvé od příjezdu byla pářena i samice Binti, která dlouhou dobu vůbec nevykazovala žádné známky říje. Binti je již starší samice, která ještě neměla mládě, a tak i toto byl úspěch. Další plány byly dost ovlivněny chystanou rekonstrukcí jednoho z pavilonů nosorožců, která by měla

Nosorožec širokohubý. (sj)

proběhnout v roce 2022. Naši zoo tak opustila samice Ebi, která odjela do Zoo Beekse Bergen. A další odchody - konkrétně samců Joesa, Eliase a Marvina - jsou naplánovány na příští rok. Vytvoříme si tím prostor pro uvolnění starého nosorožince a jeho rekonstrukci.

V chovatelské práci jsme pokračovali i v případě nosorožců tuponosých jižních. Zde jsme kompletně museli přepracovat plán spojování samce Pamira se samicemi. Zde jsme se při spojování potýkali s problémy hlavně u samic Jabulani a Gayi. První si nese trauma ze špatného spojování v minulosti v Zoo Montpellier a je tak vůči samci bezdůvodně agresivní, což může vést (a také několikrát vedlo) k nebezpečným soubojům. Samice Gaya byla naopak velmi mladá a přítomnost samce u ní vedla k projevům paniky, což vyvolalo agresi ze strany samce. Proto jsme přípravu na spojování museli přepracovat, protáhnout a samce spojovat jen na krátkou kontrolovanou dobu. Tento postup měl dílčí úspěchy, ale přesto k žádnému významnému páření zatím nedošlo. Na konci roku byl na kontakt se skupinou převeden na druhou půlku pavilonu i samec Kusini. Uvidíme tedy, jak se situace bude vyvíjet příští rok.

Sloni

I zde došlo ke stabilizaci situace. Příchod čtvrté samice Mwany ze zoo Magdeburg byl prozatím odložen, a tak jsme se soustředili na dokončení úprav chovatelského zázemí. To bylo umožněno díky podpoře našeho zřizovatele i vedení zoo. Došlo tak k výměně vrat do výběhu, ze kterých se stala další kontaktní stěna pro práci se slony. Úpravy ve výbězích v podobě nových bran a výměny ocelových lan, odbourání schodu do druhého pavilonu, atd. Vše vedlo ke zlepšení obslužnosti a hlavně ke zkvalitnění života našich zvířat. Celek samozřejmě esteticky neaspiruje na nejlepší expozici roku, ale je funkční a bezpečný pro zvířata i pro ošetřovatele. To se také projevilo při práci se slony, kde jsme pokračovali v přechodu na chráněný kontakt. Zde patří velký dík nejen ošetřovatelům, ale i slonům za nezlomnou trpělivost při vzájemné spolupráci.

Hroši

Naše skupina hrochů čítající již šest jedinců se již stabilizovala, přestože se stále učíme. Nicméně zvířata si již přivykla na přesuny ze zimoviště a zpět. A tak nakládání a převoz do letního výběhu probíhaly naprosto bez problémů. K největším změnám tak došlo v zázemí, ale hlavně v letním výběhu. U zimoviště byl zprovozněn předvýběh, který zvířatům umožňuje chodit ven i v chladnějších měsících. Stavba byla sice realizována již v předešlém roce, ale zvířata ji naplno začala využívat až letos. Nejzásadnější změna se stala na letním výběhu. Zde byl zbourán most nad výběhem a postavena nižší kamenná lávka. Stavba výběh značně poničila a jeho oprava si vyžádala značné úsilí, ale výsledek stál za to.

Slon savanový. (sj)

Hroch obojživelný s mládětem. (sj)

Hrošík liberijský. (sj)

Mláďata štetkouna (sj)

Návštěvníci jsou ke zvířatům mnohem blíže a celkový dojem je tak úplně jiný. Všechna zvířata si na změnu rychle zvykla a i když jsme v průběhu sezóny museli řešit několik problémů, celá sezóna proběhla bez vážnějších komplikací. I přesun na zimoviště proběhl bez problémů, hroši se vzorně nechali zavřít do letní stáje a převézt na zimoviště. Zde se pak na konci roku samici Moně narodilo další mládě, naše skupina se tak stala jednou z největších v Evropě.

Hrošici

I zde byl rok velice turbulentní. Již od podzimu loňského roku probíhala generální oprava pavilonu, a tak byla zvířata umístěna na nově dokončené karanténě. Zde se v únoru narodilo druhé mládě - porodila samice Malaya. I ona byla prvorodička a o mládě se zpočátku vzorně starala. Rekonstrukce pavilonu měla za cíl zlepšit podmínky pro zvířata a zprovoznit řadu již nefungujících prvků chovného zařízení. A i když naše možnosti byly částečně limitované podmínkami oprav, podařilo se vytvořit funkční celek, kde jsme využili zkušenosti z předešlého chovu. Odstranili jsme některé problémy, se kterými jsme se potýkali v minulosti. Vznikly tak větší bazénky s lepším přístupem, znovu se zprovoznila filtrace vody, došlo k úpravám hrazení v zázemí, tak aby byla manipulace se zvířaty bezpečnější, byla opravena celá infrastruktura pavilonu. I zde všichni museli pracovat s vypětím všech sil, abychom celé zařízení zprovoznili do začátku sezóny. Poté přišlo stěhování zvířat, kterého jsme se dost obávali, protože není asi nic složitějšího než stěhovat hroší matku s mládětem. A to platí stejně pro hrochy i hrošíky. Nicméně stěhování proběhlo bez větších komplikací, zvířata si na nový pavilon i výběhy rychle zvykla a návštěvníci se tak mohli radovat z našich malých přírůstků. Idylka však netrvala dlouho, protože již na podzim došlo k vážnému kontaktu mezi Malayou a jejím mládětem. Matka své mládě celkem vážně zranila a to muselo být na chvíli odděleno. Toto chování bylo velmi nestandardní a nikdo z nás se s ním ještě nesešel. Malý samec je pro celoevropský chov velmi důležitý, a tak jsme čelili dilematu, zda mládě vrátit zpět k matce. Oba však vykazovali jasné známky toho, že chtějí být spolu, proto jsme se rozhodli riziko podstoupit. Mládě se zotavilo a vše vypadalo dobře, útok se však po několika týdnech opakoval a mládě muselo být definitivně odděleno. Nejen zde tedy platí, že si nikdy nemůžeme být jisti, že už víme dost. Vždy nastane situace, kdy zjistíme, že o zvířatech pořád nevíme vše, co bychom potřebovali.

Prasata

V případě obou druhů afrických prasat se střídaly chvíle úspěchu a zklamání. V případě štetkounů byl rok celkem úspěšný. Samici Viki se narodila čtyři selata, tři se podařilo odchovat. U samice prasete savanového Rosemary všechna tři selata uhynula do dvou dnů po narození. U štetkounů se nám tedy daří

naplňovat plán rozšíření skupiny, ale budeme muset najít nového samce, což by ve spolupráci s koordinátorem chovu neměl být problém. U prasat savanových musíme ještě s přestavbou skupiny počkat, protože zvířata jsou umístěna na pavilonu nosorožců. Jeden z pavilonů nosorožců bude rekonstruován, proto teď není možné skupinu prasat savanových rozšiřovat.

Zebry a osli somálští

Naše zoo se společně se Zoo Liberec nedávno pustila do společného projektu na záchranu ohrožené stepní zebry bezhřívé. Toto úsilí již přineslo i první ovoce, proto je třeba se na tomto místě o něm zmínit. Podařilo se přesunout ze zoo v dánském Videbaeeu tamní poslední pár zeber. Osmiletou klisnu Jutlu se povedlo zapojit do dvorského chovného stáda. Mladý hřebec Jensen byl spojen s hřebcem zebry Böhmovy Pimem a hřebcem zebry Burchellovy Armanem. V této samčí skupině by měli zůstat do věku tří let, kdy by měl Jensen nahradit starého chovného hřebce Martyho. Výhodou takové samčí skupiny je, že hřebci vyrůstají v přirozeném prostředí a po dosažení dospělosti se stávají bezproblémovými plemeníky. Společné úsilí jmenovaných zahrad se odrazilo v chovu bezhřívých zeber i v jiných zoo. Do zoo v Plzni byli přivezeni první jedinci a dokonce se tam narodilo i první hříbě. Porodů se dočkala po pauze i zoo v Liberci, kde se narodila dokonce dvě mláďata. Také Zoo Praha se již může pochlubit ucelenou skupinou, ve které by mělo brzy dojít k reprodukci. V neposlední řadě se do chovu zapojily i dvě slovenské zoo, a to Zoo Bojnice a Zoo Košice.

Také v chovu zeber Grévyho jsme se dočkali prvního hříběte po novém chovném samci Macovi, který i v příštím roce bude se skupinou spojen.

Stádo zeber Hartmannové bylo také obohaceno o nového hřebce Lyonga, který dorazil až z daleké Zoo Tabernas ve Španělsku. V příštím roce by měl být se skupinou spojen, v roce 2023 by se tak mohla narodit hříbata.

Posledním přírůstkem do zebří rodiny se brzy stane hřebec zebry Burchellovy Kijani, který k nám přicestuje na jaře příštího roku z Duisburgu. Pokud vše půjde podle plánu, měl by i on být na jaře spojen se sedmičlenným stádem klisen.

Výměně hřebce se nevyhnulo ani stádo oslů somálských. Na místo starého samce Aidiniho, který již byl z chovu vyřazen, přišel mladý perspektivní hřebec Norbert ze Zoo Stuttgart. Letní sezonu už prožil mezi klisnami, zatím jako adolescent, ale v příštím roce by se již mohl zapojit do reprodukce.

Mládě zebry

Osel somálský. (sj)

Antilopa koňská. (sj)

Sitatungy západoafrické. (sj)

Antilopy

U mnoha druhů antilop probíhal rok bez významnějších změn. Avšak u některých se děly věci významné. V případě antilop skákavých to chvilku vypadalo na to, že se blýská na lepší časy, když jsme obdrželi čtyři samice ze zoo Münster. Tato zoo se kvůli přetrvávajícím problémům s chovem rozhodla chov ukončit a zvířata poslala k nám. Malý okamžik jsme žili v naději, že se náš chov podaří zachránit. Situace se však rychle zhoršila a my jsme postupně do konce roku přišli téměř o všechna zvířata. A tak jsme jen potvrdili, že chov antilop skákavých je v rámci Evropy v krizi, že se nám nedaří problémy spojené s chovem úspěšně řešit a že brzy může nastat situace, kdy tento druh antilop z kolekcí zmizí.

O něco nadějnější to bylo u gazel Thomsonových, kdy se nám díky změnám v chovu a enormnímu nasazení ošetřovatelů podařilo odchovat téměř všechna mláďata, a to poprvé za poslední tři roky.

Opětovný odchov se podařil i v případě dikdiků Kirkových. Zde se rozmnožil nově sestavený pár. Ten měl během roku hned dvě mláďata, obě byly samičky. Ta první si bohužel zranila jednu z končetin a i přes usilovnou léčbu po necelých dvou měsících uhynula. Ta druhá se narodila před koncem roku.

U řady dalších druhů jsme se potýkali s následky přerušení chovu, a tak jsme všude zapojili nové samce do chovu, ať už to byli pakoně modří a bělobradí, ale i antilopy losí, kudu velcí a další. Můžeme tedy během následujícího roku očekávat řadu mláďat, která podpoří nejen náš, ale v podstatě celosvětový chov ohrožených druhů.

Do chovu chocholatek červených jsme v tomto roce doplnili nového chovného samce, kterého jsme na doporučení koordinátora vyměnili se Zoo Wrocław. Nově sestavenému páru se ke konci roku narodilo mládě.

V chovu vodušek červených jsme se rozhodli k postupnému připouštění obou chovných samců v jedné sezoně a to tak, že mezi spojováním obou samců do skupiny byla měsíční pauza, aby bylo jasné, po kterém samci se které mládě narodí. Pokračuje také genetická analýza s určením otcovství mláďat narozených v minulém roce, na které spolupracujeme s ČZU v Praze.

V chovu vodušek znamenanych jsme zaznamenali problémy s kondicí zvířat zejména v letním období. Prvním krokem ke zlepšení situace bylo navýšení krmné dávky a podávání potravy na místa, kde hroší nemohli vodušky ohrožovat, dále byly podávány vitamínové a minerální preparáty k doplnění

stravy. Po odchytu do zimoviště byla některá zvířata vyšetřena a v současné době se zabýváme rozborů těchto vyšetření a hledáním všech příčin jejich oslabené kondice.

Žirafy a okapi

Významné změny jsme zaznamenali v chovu našich žiraf. Po dlouhé době se nám podařilo přesvědčit koordinátora o znovunastartování našeho chovu. Ze Zoo Odense (Dánsko) jsme přivezli mladého, tříletého samce Kianga a ihned ho zapojili do skupiny. Kiango se po krátké době ve skupině aklimatizoval a pokoušel se pářit hned se čtyřmi samicemi z osmičlenného stáda. V příštím roce uvidíme, jestli budou jeho snahy naplněny.

Do chovu žiraf Rothschildových byl ze Zoo Plzeň dovezen starší, třináctiletý samec Bořek, který se narodil v Zoo Praha. V Plzni pobýval dlouhá léta v samčí skupině a až nyní se dostal ke stádu jedenácti samic. Také on byl se skupinou ihned po příjezdu spojen a i on se zachoval jako správný samec a pokusil se o páření se dvěma samicemi. Doufáme, že u obou druhů žiraf navážeme na bohatou tradici chovu a v brzké době se dočkáme mláďat.

V chovu okapi nedošlo zatím k žádné změně. Samec Ewango je pravidelně spojován se svou družkou Qirou, ale zatím k plodnému páření nedošlo. Uvažujeme proto o výměně samce a již byly učiněny ve spolupráci s koordinátorem chovu první kroky. V současné době probíhají jednání o případné výměně.

Safari

Provoz safari probíhal s mírným zpožděním z důvodu rozsáhlých oprav mostů v areálu zoo a kvůli horšímu počasí. Provoz tak začal až v půlce května. Skladba zvířat byla téměř totožná jako v předešlých letech. I v tomto roce jsme se potýkali s mícháním druhů v jednotlivých sekcích a úniky zvířat ze safari. Tento problém by měla odstranit výstavba nových bran a roštů v následujícím roce. Čekají nás tak provozní změny, které by však mohly vést k atraktivnějšímu složení jednotlivých výběhů.

Nečekané a nepříjemné překvapení nám uchystali dva samci žiraf Rothschildových, kteří se s nebývalou chutí pustili nejen do olistěných částí stromů v safari, ale začali strhávat i jejich kůru a výrazně je poškozovat. Bylo to pro nás opravdu překvapivé, protože za celá léta, co žirafy v safari chováme, k takovému ničení nedocházelo. V následujícím roce se proto budeme muset zabývat i ochranou stromů zřejmě elektrickými ohradníky, které žirafy respektují.

Pracovníci oddělení kopytníci 1 (zleva): Daniel Novák, Roman Jirousek, Markéta Čulíková, Luděk Čulík, Vladimír Gluz, Jana Nerudová, Jiří Kabát, Jan Tykal, Hana Hájková, Denisa Tláškalová a Lucie Bernatová.

Pracovníci oddělení kopytníci 2 (zleva): Miroslava Doležalová, Dominika Stempa, Jiří Hrubý, Jan Žďárek, Jaromír Šejnoha, Aleš Kopecký, Monika Darvašová, Pavel Petržílek, Hana Pecháčková, Josef Tlustý, Petr Tepera, Václav Kulhánek a Jana Pochylá.